

Weidegang economisch interessanter voor grote bedrijven

WSPA: Koe moet natuurlijk

Het is moeilijk te bewijzen dat weidegang echt het welzijn van de koe verbetert. Voor WSPA moeten koeien hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen, een van de vijf wettelijke vrijheden van dieren. Dit kan alleen met weidegang, zegt Dirk-Jan Verdonk van WSPA. „Daarbij is weidegang voor de grotere bedrijven economisch interessanter.“

„WSPA ziet toekomst voor de Nederlandse melkveesector“, vertelt Dirk-Jan Verdonk, hoofd programma's van WSPA (World Society for the Protection of Animals). De organisatie richt zich wereldwijd op dierenwelzijn en dierenbescherming en heeft zestien kantoren, waarvan een in Den Haag. Het hoofdkantoor is gevestigd in Londen. „We zijn echter bezorgd dat de melkveehouderij te intensief gaat worden door de toename van opstallen

en de afname van weidegang. Koeien moeten niet de kippen en varkens achterna gaan. De Nederlandse melkveehouderij zou in onze ogen duurzaam moeten zijn en zich niet moeten ontwikkelen in de richting van bijvoorbeeld de melkveehouderij in de Verenigde Staten met mega-indoorstallen. Deze ontwikkeling is niet goed voor de dieren en niet goed voor het imago van de Nederlandse melkveehouderij. Gelukkig zien

zuivelaars als FrieslandCampina dit ook. Wij willen de melkveehouders stimuleren om de trend van opstallen om te buigen.“

Weidegang onderzocht

WSPA gaf het LEI/Wageningen UR daarom vorig jaar de opdracht een onderzoek naar weidegang in Europa en specifiek Nederland te verrichten. Niet naar het dierenwelzijn van

gedrag kunnen laten zien

koeien, maar naar de economische aspecten. Het rapport 'Grazing in North West Europe – Economic performance and future developments with emphasis on the Dutch situation' concludeert dat middelgrote en grote bedrijven die hun koeien veel laten grazen, gemiddeld een hoger inkomen uit hun bedrijf halen dan bedrijven waarbij de koeien niet of minimaal worden beweide. Het hogere inkomen kan worden verklaard door een combinatie van hogere opbrengsten uit extra (weide)premies, beheersvergoedingen en toeslagen; lagere voerkosten; lagere arbeids- en loonkosten en lagere vaste totaalkosten. De hoeveelheid vers gras die wordt opgenomen, lijkt daarnaast een cruciale factor te zijn om de voordelen te realiseren. Het blijkt ook dat intensieve bedrijven meer investeren en dat zorgt voor hogere kosten per liter melk. Op kleine bedrijven werden al deze effecten niet waargenomen. Er zijn daarnaast geen

duidelijke verschillen in het landbouwincome tussen de kleine bedrijven waargenomen. Blijkbaar spelen andere aspecten van de bedrijfsvoering of -structuur een belangrijkere rol dan het beweidingssysteem. De resultaten impliceren niet dat beweiding altijd voor betere economische resultaten zorgt. Zowel met als zonder beweiding kunnen extreem hoge en lage inkomens worden gegenereerd. Het hogere netto bedrijfsinkomen van bedrijven die veel beweiding toepassen, betekent daarnaast niet dat beweiding altijd tot een betere economische prestatie leidt. Bedrijfsmanagement is en blijft belangrijk. Zo laten de verschillen in het onderzoek zien. WSPA hoopt met dit rapport weidegang te bevorderen, want uit de analyse komt ook naar voren dat een op de drie koeien niet meer buiten komt. En juist dat is een doorn in het oog van de internationale organisatie. WSPA richt zich

op de melkveehouderij. In haar ogen zijn de melkkoeien een beetje de vergeten groep in de dierenbeschermingsorganisaties, want voor de intensieve veehouderij zijn er andere organisaties die zich daar op focussen en waar grote stappen worden gemaakt.

Maatschappelijk draagvlak

Onder melkveeouders heerst het gevoel dat de maatschappelijke wens van de koe in de wei een veel kleiner draagvlak heeft dan de dierenwelzijnsorganisaties doen voorkomen. Bovendien blijkt uit analyse van Wageningen UR en de mening van Aalt dijkhuizen dat intensieve veehouderij duurzamer is dan extensieve. Zijn deze veronderstellingen juist? Dirk-Jan Verdonk: „WSPA wil de groei van dierlijke eiwitproducten stoppen en meer kwaliteit stimuleren. Dat kunnen we bereiken door wereldwijd een eerlijkere distributie van dierlijke eiwitten en tegelijkertijd ►

Rapport

Bekijk het rapport dat LEI/WUR in opdracht van WSPA schreef over de economische aspecten van weidegang op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine.

diervriendelijke veebedrijven te realiseren, zoals met weidegang voor melkkoelen. Wat betreft draagvlak voor weidegang: we hebben zo'n 120.000 donateurs en de Dierenbescherming heeft er nog meer. Dat is toch een substantiële groep, die het zo belangrijk vindt dat ze er geld aan geven. Voor ons is dat een niet te onderschatten draagvlak en dat blijkt ook uit de politiek. Hoewel het gros van de mensen een rudimentaire kennis van de landbouw heeft, denk ik wel dat het een breed maatschappelijk gedragen gevoel is. We hebben dit in 2012 laten peilen met een representatieve steekproef: 97 procent gaf aan dat koeien in de wei horen."

Vijf vrijheden

Dirk-Jan Verdonk: „Daarnaast komen wij als dierenwelzijnsorganisatie op voor bescherming van dieren en daar hoort voor ons ook het verbeteren van het welzijn van de koe bij. Bij wet heeft een dier recht op de vijf vrijheden: vrij van honger en dorst, fysieke ongemakken, ziekten en stress en het kunnen uiten van natuurlijk gedrag. Natuurlijk weten we dat een melkveehouder alles probeert te doen om het dierenwelzijn te vergroten, maar het natuurlijke gedrag van een koe komt volgens ons het best tot uiting in weidegang. In Nederland gaat het om een half miljoen koeien die niet meer buiten komen en geen echt natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Deze koeien worden ernstig beperkt. Ze kunnen niet grazen en de stalruimte is te klein voor een koe om normaal kuddegedrag te laten zien."

Vrijloopstallen

Tegenwoordig zijn er nieuwe staltypen als de vrijloopstal en de Koeientuin. Dat zijn juist stallen gericht op vrijheden en welzijn. Dit zijn toch goede ontwikkelingen? „Je kunt met een technisch hoogwaardige stal veel problemen oplossen, maar in de stal blijft de koe belemmerd in het uiten van natuurlijk gedrag. Het is echter moeilijk te bewijzen dat weidegang een beter dierenwelzijn realiseert,

maar er is het nodige onderzoek gedaan naar weidegang en er zijn genoeg studies waaruit een duidelijke correlatie naar voren komt tussen minder klauwproblemen, mastitis en zelfs een betere vruchtbaarheid. Als je echter, zoals in de wet, welzijn definieert aan de hand de vijf vrijheden, is het vervolgens heel gemakkelijk wetenschappelijk aan te tonen dat weidegang het welzijn verbetert, want in de wei hebben koeien wel de vrijheid natuurlijk gedrag te ontplooiën en in de stal niet. Het waardeoordeel dat welzijn 'goed' is, valt niet alleen met feiten te geven en valt dan buiten bereik van een strikte wetenschapsopvatting. We hebben het dan over het terrein van de ethiek. De vraag naar 'wetenschappelijk bewijs' is dan een verkeerde vraag. Operationaliseer je welzijn in termen van onder andere vrijheid van natuurlijk gedrag, dan valt weidegang wel degelijk goed te bewijzen, zoals beschreven in Welfare Quality. Dan is weidegang onderdeel van welzijn en juist dat betogen wij. De benadering van de WSPA is zowel ethisch als empirisch. In de discussie over weidegang zou de koe het voordeel van de twijfel moeten krijgen en de boer heeft de verantwoordelijkheid om haar de vrijheid van natuurlijk gedrag te geven."

Convenant Weidemelk

Met het rapport, dat vorig jaar uitkwam, hoopt WSPA eraan bij te dragen dat melkveehouders die opstallen overwegen om nog eens twee keer na te denken.

„We hebben het Convenant Weidegang niet ondertekend. Het streefniveau is te laag”, aldus Dirk-Jan Verdonk van WSPA.

Mede daarom ligt de focus op de economische aspecten, want die tellen bij bedrijfsbeslissingen zwaar. De zuivelsector heeft in ieder geval positief gereageerd en WSPA heeft verschillende lezingen gegeven, onder meer bij de European Dairy Farmers en de jonge boeren van FrieslandCampina. „Wij zijn geen organisatie die tegen melkveehouders is”, betoogt Verdonk. „Integendeel, we willen samenwerken en onze rol is het stimuleren van partijen, zoals FrieslandCampina, kaashandelaren, supermarkten en politiek. We hebben echter het Convenant Weidegang niet ondertekend. Ten eerste is het streefniveau van het convenant voor weidegang het niveau van 2012. Dat betekent nog steeds dat 29 procent van de koeien op stal staat. Dat is te veel. Daarnaast is de handhaving gericht op het percentage bedrijven en niet op het aantal koeien. Komen er veel grote bedrijven met 500 of meer melkkoelen die op stal staan met daarnaast een aantal koeienknuffelboeren, dan stijgt het aantal koeien dat op stal staat. Het aantal bedrijven met weidegang neemt echter niet af. Het aantal koeien zou dus als uitgangspunt moeten dienen voor de handhaving. Dat neemt niet weg dat we blij zijn met de ontwikkelingen en ik wil nogmaals benadrukken dat we niet tegen de melkveehouders zijn. Sterker nog, we worden vaak blij van de manier waarop melkveehouders met hun dieren omgaan en ik zie dat velen een band hebben met de koe en de koe in de wei.” ■

WSPA: Supermarkten ondersteunen weidemelk nauwelijks

Het stimuleren van grondgebonden veehouderij is volgens Dirk-Jan Verdonk, hoofd programma's van WSPA, een goede stap die weidegang kan stimuleren. De effectiefste methode op dit moment om weidegang te stimuleren is evenwel de weidepremie. Verdonk: „FrieslandCampina zou de premie meteen naar 1 cent of meer moeten verhogen. Dat betekent voor melkveehouders een belangrijke stimulans om hun dieren in de wei te houden of over te gaan op weidegang. Dat zou betekenen dat weidemelk een paar centen duurder

in de schappen komt te liggen. Helaas blijkt uit een recentelijke WSPA-telling dat de supermarkten nauwelijks meewerken aan de bevordering van weidemelk; in tegenstelling tot wat zij hebben afgesproken in het convenant Weidemelk.” Uit de telling blijkt dat vier van de vijf zuivelproducten mogelijk nog steeds afkomstig zijn van melk van koeien die op stal staan. Slechts 21 procent van de producten is gegarandeerd gemaakt van weidemelk en voor sommige producten is er helemaal geen weidemelk-

alternatief. Wat verder opvalt, is dat er geen verschil is tussen de supermarkten die het convenant hebben ondertekend en winkels die dit niet gedaan hebben. Het aanbod van 21 procent weidemelk in de supermarkten is daarnaast aanzienlijk lager dan de 70 procent die in het convenant is afgesproken. De WSPA roept de supermarkten op om het aandeel gegarandeerde weidemelkproducten naar minimaal 70 procent te brengen en tegelijkertijd een prijsstelling te hanteren die boeren in staat stelt duurzame weidemelk te produceren.